

ZARZĄDZENIE

MINISTRA ŚRODOWISKA ¹⁾

z dnia 8 stycznia 2018 r.

w sprawie zadań ochronnych dla Parku Narodowego Gór Stołowych

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 oraz art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się zadania ochronne dla Parku Narodowego Gór Stołowych na 2018 r.

§ 2. Zadania ochronne, o których mowa w § 1, obejmują:

- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków, stanowiące załącznik nr 1 do zarządzenia;
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań, stanowiący załącznik nr 2 do zarządzenia;
- 3) opis sposobów czynnej ochrony gatunków roślin i zwierząt, stanowiący załącznik nr 3 do zarządzenia;
- 4) wskazanie obszarów objętych ochroną ścisłą, czynną oraz krajobrazową, stanowiące załącznik nr 4 do zarządzenia;
- 5) ustalenie miejsc udostępnianych w celach naukowych, edukacyjnych, turystycznych i sportowych oraz maksymalnej liczby osób mogących przebywać jednocześnie w tych miejscach, stanowiące załącznik nr 5 do zarządzenia.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej – środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. poz. 2323 i 2480).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 2249 i 2260 oraz z 2017 r. poz. 60, 132, 1074, 1566 i 1595.

MINISTER ŚRODOWISKA

Jan Szyszko

Załączniki do zarządzenia
Ministra Środowiska
z dnia 8 stycznia 2018 r. (poz. 6)

Załącznik nr 1

**IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ
WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI
LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ I ICH SKUTKÓW**

I. Zagrożenia wewnętrzne istniejące

Lp.	Identyfikacja i ocena ¹⁾ zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1.	Zamieranie sztucznych drzewostanów będących monokulturami świerka (<i>Picea abies</i>) niedostosowanymi do siedliska, a stanowiącymi w PNGS ²⁾ około 83% powierzchni drzewostanów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Usuwanie drzew chorych i obumierających, jeżeli zagrażają one trwałości drzewostanów, z pozostawieniem niezbędnej liczby drzew ze względu na ochronę różnorodności biologicznej. 2. Zachowanie właściwego stanu zdrowotnego drzewostanów przez: <ol style="list-style-type: none"> 1) wyznaczenie i korowanie drzew opianowanych przez grzyby, w szczególności z rodzaju opieńka (<i>Armillaria spp.</i>), i owady, w szczególności kornik drukarz (<i>Ips typographus</i>), zagrażające trwałości drzewostanów; 2) prowadzenie czynności w zakresie ochrony lasu, w szczególności wykonywanie monitoringu zagrożenia drzewostanów przez: <ol style="list-style-type: none"> a) jesienne poszukiwania larw owadów z rodzaju zasnuja (<i>Cephalcia spp.</i>), b) wystawianie pułapek feromonowych na brudnicę mniszkę (<i>Lymantria monacha</i>), wskaźnicę modrzewianeczkę (<i>Zeiraphera grisenana</i>) oraz inne gatunki wskazane przez Instytut Badawczy Leśnictwa lub Zakład Ochrony Lasu, c) wykładanie pułapek klasycznych i feromonowych na kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>) oraz gatunki towarzyszące, d) wykładanie pułapek klasycznych na szeliniaka (<i>Hylobius sp.</i>).
2.	Niszczenie ekosystemów naskalnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczanie antropopresji poprzez ograniczanie dostępu do wybranych obszarów PNGS. 2. Udostępnianie obszarów PNGS do wspinaczki – zgodnie z Zarządzeniem Dyrektora PNGS.
3.	Antropogeniczna erozja gleb na stokach	Zabudowa przeciwerozynna
4.	Niekontrolowana ingerencja w obszar PNGS polegająca na: <ol style="list-style-type: none"> 1) przebywaniu turystów lub odwiedzających PNGS w miejscach niedostępnych (obszarach na terenie PNGS, które nie są udostępnione turystom do zwiedzania); 2) użyciu pojazdów mechanicznych (motocykle, quady) - powodująca niszczenie roślinności w pobliżu szlaków turystycznych, runa leśnego i ekosystemów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ukierunkowanie ruchu turystycznego przez budowę i konserwację infrastruktury turystycznej. 2. Konserwacja nawierzchni szlaków turystycznych. Odnawianie oznaczeń szlaków i drogowych na węzłach komunikacyjnych. 3. Konserwacja szlaków rowerowych, ścieżek dydaktycznych oraz wykonanie kolejnych ścieżek. 4. Konserwacja wyposażenia miejsc odpoczynku, a także koszenie trawy w miejscach odpoczynku. 5. Ustawianie tablic informacyjnych z regulaminem PNGS i prezentujących informacje na temat obowiązujących w PNGS zakazów w postaci piktogramów.

	nieleśnych.	<ol style="list-style-type: none"> 6. Konserwacja oznakowania granic PNGS. 7. Usprawnianie ruchu turystycznego i ograniczanie ilości turystów na Szczelińcu Wielkim i Błędnym Skalach poprzez utworzenie tras turystycznych i wprowadzenie opłat za wejście na trasy. 8. Zapobieganie przebywaniu turystów lub odwiedzających PNGS poza miejscami udostępnionymi (obszarach na terenie PNGS, które nie są udostępnione turystom do zwiedzania), poprzez odsłanianie form skalnych zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie szlaków. 9. Kontrola zbioru jagód i grzybów. 10. Kontrola przestrzegania zasad korzystania z terenu parku (Służby PNGS, wolontariusze). 11. Stosowanie naturalnych przeszkód uniemożliwiających nielegalne wjazdy pojazdami mechanicznymi.
5.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niezgodność składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem. 2. Niewłaściwa struktura przestrzenna i wiekowa drzewostanów. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Regulowanie składu gatunkowego drzewostanów z uwzględnieniem fazy rozwojowej drzewostanu, typu siedliska oraz typu zbiorowiska roślinnego i możliwych wariantów składu gatunkowego. 2. Wykonywanie działań ochronnych z uwzględnieniem wymogów ochrony siedlisk i gatunków określonych w załącznikach do dyrektywy ptasiej (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz. U. UE L z dnia 26 stycznia 2010 r.) i dyrektywy siedliskowej (Dyrektywa Siedliskowa - Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. U. UE L. z dnia 22 lipca 1992 r.)). 3. Prowadzenie zabiegów pielęgnacyjno-hodowlanych w drzewostanach objętych programem przebudowy i renaturalizacji, polegających na: <ol style="list-style-type: none"> 1) stosowaniu różnych rodzajów cięć dla potrzeb przebudowy składu gatunkowego drzewostanów; 2) odnawianiu drzewostanu pod osłoną, w lukach, na gniazdach oraz w poprawkach i uzupełnieniach; 3) ochronie odnowień poprzez składanie gałęzi; 4) wykaszaniu roślinności zielnej w odnowieniach; 5) pracach szkółkarskich; 6) zbiorze nasion i szyszek.
6.	Uszkodzenie odnowień i młodników przez jeleniowate	<p>Zabezpieczanie drzewostanów przed uszkodzeniami powodowanymi przez zwierzęta roślinożerne przez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zabezpieczanie młodego pokolenia drzew (grodzenie upraw siatką leśną, smarowanie drzew środkiem odstraszającym); 2) naprawy bieżące, remonty oraz czasowy demontaż istniejących ogrodzeń; 3) demontaż starych ogrodzeń; 4) kontrolę liczebności populacji zwierząt roślinożernych.
7.	Zarastanie ekosystemów trawiastych na skutek sukcesji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Koszenie łąk i pastwisk z usuwaniem biomasy lub wypas zwierząt. 2. Usuwanie naturalnego odnowienia drzew i krzewów z ekosystemów trawiastych.

8.	Zanikanie starych odmian drzew owocowych oraz zamieranie populacji owadów zapylających	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wegetatywne rozmnażanie drzew i krzewów owocowych z egzemplarzy rosnących na terenie PNGS. 2. Pielęgnowanie sadu kolekcyjnego i starych sadów oraz drzew przydomowych. 3. Kontynuacja działań zmierzających do odtworzenia zbliżonego do naturalnego zespołu owadów zapylających przez reaktywowanie bartnictwa.
9.	Wypieranie przez inwazyjne gatunki roślin gatunków rodzimych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitoring w zakresie występowania następujących inwazyjnych gatunków roślin: <ol style="list-style-type: none"> 1) rdestowiec ostrokończysty (<i>Reynoutria japonica</i>); 2) rdestowiec sachaliński (<i>Reynoutria sachalinensis</i>); 3) rdestowiec pośredni (<i>Reynoutria x bohemica</i>); 4) barszcz Sosnowskiego (<i>Heracleum sosnowskyi</i>); 5) barszcz Mantegazziego (<i>Heracleum mantegazzianum</i>); 6) niecierpek gruczołowaty (<i>Impatiens glandulifera</i>). 2. W przypadku stwierdzenia występowania inwazyjnych gatunków roślin, ograniczanie ich liczebności lub całkowita eliminacja poprzez: <ol style="list-style-type: none"> 1) koszenie; 2) wykopywanie; 3) wywożenie; 4) zniszczenie, poza granicami PNGS.
10.	Zamieranie osobników lub problemy z naturalnym odbudowaniem populacji następujących gatunków rzadkich i chronionych: <ol style="list-style-type: none"> 1) sosny drzewokosej (<i>Pinus x rhaetica</i>); 2) goryczuszki czeskiej (<i>Gentianella bohemica</i>); 3) storczyca kulistej (<i>Traunsteinera globosa</i>). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zbiór nasion. 2. Hodowla sadzonek. 3. Wprowadzanie wyhodowanych sadzonek na wybrane stanowiska. 4. Monitoring populacji gatunków rzadkich i chronionych.
11.	Zanieczyszczenie powierzchni ziemi	Zbiórka, segregacja i wywóz odpadów stałych
12.	Degradacja infrastruktury drogowej przez czynniki abiotyczne i antropogeniczne, utrudniająca dojazd do powstałych zagrożeń, w szczególności pożarów, wypadków	Utrzymanie przejezdności dróg będących własnością PNGS przez naprawę zniszczonych odcinków
13.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zmiana stosunków wodnych i szaty roślinnej oraz zubożenie siedlisk wilgotnych spowodowane odwodnieniem ekosystemów starymi rowami melioracyjnymi. 2. Zarastanie wysychających mokradeł młodym pokoleniem świerka (<i>Picea abies (L.) H.Karst</i>) pochodzącym z sukcesji naturalnej. 3. Nadmierny odpływ wody. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrona i odtwarzanie zagrożonych siedlisk hydrogenicznym w PNGS przez ograniczenie nadmiernego odpływu wody. 2. Ograniczenie spływu wody po zboczach oraz usuwanie młodego pokolenia świerka (<i>Picea abies (L.) H.Karst</i>) pochodzącego z sukcesji naturalnej.
14.	Presja zabudowy prywatnych nieruchomości na obszarze PNGS powodująca w szczególności zanieczyszczenie powietrza, zrzuty zanieczyszczeń do wód,	Wykup nieruchomości gruntowych

	przekształcanie powierzchni ziemi	
--	-----------------------------------	--

II. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne

Lp.	Identyfikacja i ocena ¹⁾ zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1.	Nadmierny ruch pojazdów na drodze do Błędnyc Skał generujący w szczególności zanieczyszczenie powietrza, wibracje, hałas, płoszenie zwierząt, a także zagrożenie dla turystów	Ograniczanie ruchu pojazdów drogą do Błędnyc Skał, poprzez budowę parkingów o ograniczonej ilości stanowisk na Polanie YMCA (100 stanowisk)
2.	Coroczny wzrost ruchu turystycznego na Szczelińcu Wielkim i Błędnyc Skałach powodujący w szczególności wzrost ilości odpadów, hałasu, nasilanie się procesów erozyjnych w rejonie szlaków turystycznych	Wprowadzenie ruchu jednokierunkowego na trasach turystycznych. Budowa infrastruktury turystycznej zapewniającej bezpieczne przejście.

III. Zagrożenia zewnętrzne istniejące

Lp.	Identyfikacja i ocena ¹⁾ zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1.	Niedostateczny poziom wiedzy społeczności lokalnych na temat roli jaką odgrywa PNGS oraz zasad i przepisów obowiązujących w PNGS	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podejmowanie działań służących ochronie przyrody w PNGS i przynoszących korzyści społeczności lokalnej, w szczególności w zakresie obsługi ruchu turystycznego. 2. Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do społeczności lokalnych. 3. Organizacja kampanii i zajęć edukacyjnych promujących przyrodę PNGS. 4. Monitorowanie postaw społeczności lokalnych w zakresie stosunku wobec PNGS i zaangażowania w ochronę przyrody.
2.	Niski poziom świadomości ekologicznej turystów i społeczności lokalnych w zakresie roli jaką odgrywa PNGS oraz zasad i przepisów obowiązujących w PNGS	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja programów edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej. 2. Prowadzenie działalności edukacyjnej w oparciu o przestrzenny system edukacyjno-informacyjny, w tym szczególnie dotyczącej potrzeb ochrony zasobów przyrody PNGS. 3. Doskonalenie oferty edukacyjnej dla wszystkich grup odbiorców. 4. Publikacja materiałów na temat PNGS, jego środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz problemów ochrony środowiska. 5. Współpraca ze społecznościami lokalnymi.
3.	Przerwanie powiązań przyrodniczych PNGS z otoczeniem, a w konsekwencji doprowadzenie do zubożenia genetycznego i gatunkowego roślin i zwierząt PNGS	Zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych łączących PNGS z innymi obszarami chronionymi przez udział w tworzeniu dokumentów związanych z zagospodarowaniem przestrzennym okolicznych gmin
4.	Zanieczyszczenie powietrza, gleb i wód oraz hałas wzdłuż szlaków komunikacyjnych przecinających PNGS	<ol style="list-style-type: none"> 1. Propagowanie rozwiązań mających na celu ograniczenie ruchu kołowego przez PNGS, wspieranie rozwoju transportu zbiorowego i alternatywnego na obszarze PNGS. 2. Ograniczenie ruchu samochodowego na drodze Polana YMCA – Błędne Skały przez dążenie do

		wprowadzenia transportu alternatywnego i zbiorowego. 3. Modernizacja odcinków dróg newralgicznych z punktu widzenia przeciwdziałania zagrożeniom na terenie PNGS, zwłaszcza ze względów pożarowych czy możliwości pomocy turystom poszkodowanym w wypadkach.
5.	Zanieczyszczenie powietrza, gleb i wód na skutek funkcjonowania w sąsiedztwie PNGS zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej oraz ośrodków wypoczynkowych	1. Propagowanie idei modernizacji i przebudowy systemów ogrzewania oraz urządzeń związanych z gospodarką wodno-ściekową. 2. Dążenie do wprowadzania odpowiednich rozwiązań w zagospodarowaniu przestrzennym w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. 3. Dążenie do likwidacji nielegalnych składowisk odpadów w otulinie PNGS. 4. Edukacja ekologiczna społeczności lokalnych.
6.	Zmniejszanie się wartości krajobrazu kulturowego na skutek wprowadzania dysharmonijnych form architektury i obiektów reklamowych (głównie w Karłowie i w bezpośrednim sąsiedztwie PNGS)	1. Propagowanie regionalnych wzorów architektury sudeckiej. 2. Działania na rzecz wprowadzenia do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy zapisów ograniczających presję urbanizacyjną na terenie otuliny PNGS oraz opiniowanie inwestycji prywatnych i samorządowych.
7.	Występowanie gatunków roślin inwazyjnych w otulinie PNGS	Współpraca z samorządami lokalnymi w celu eliminacji gatunków roślin inwazyjnych
8.	Naruszanie granic PNGS, poprzez bezprawne zajęcie lub użytkowanie gruntów i samowole budowlane	1. Regulacja stanu granic PNGS. 2. Monitoring granic przez służby PNGS w zakresie bezprawnego zajmowania lub użytkowania gruntów i samowoli budowlanych.

IV. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne

Lp.	Identyfikacja i ocena ¹⁾ zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1.	Przedostawianie się na teren PNGS jenota (<i>Nyctereutes procyonoides</i>) - obcego gatunku zwierząt	Odstrzały redukcyjne jenota (<i>Nyctereutes procyonoides</i>) zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz. U. z 2017 r. poz. 2195)
2.	Zmniejszanie się wartości krajobrazu kulturowego na skutek wprowadzania zabudowy niezharmonizowanej z kulturowym i przyrodniczym otoczeniem oraz reklam i tablic informacyjnych, których forma plastyczna lub sposób prezentacji wprowadzają znaczącą dysharmonię w krajobrazie	1. Dążenie do wprowadzenia rozwiązań w zagospodarowaniu przestrzennym w otulinie PNGS dotyczących kształtowania nowej i przekształceń dawnej architektury oraz nadzór nad wdrażaniem tych ustaleń. 2. Prowadzenie działań edukacyjnych promujących miejscowe tradycje oraz kształtujących potrzeby estetyczne dotyczące krajobrazu.
3.	Zanikanie lokalnych tradycji	Prowadzenie działań edukacyjnych promujących tradycyjne budownictwo, sadownictwo, bartnictwo, pasterstwo oraz lokalne zwyczaje
4.	Choroby o charakterze epizootii	1. Monitoring stanu zdrowotnego populacji zwierząt ze szczególnym uwzględnieniem dzika (<i>Sus scrofa</i>). 2. Opracowanie i wdrożenie procedur postępowania w przypadku stwierdzenia epizootii lub zaobserwowania niepokojących objawów chorobowych.

Objaśnienia:

- 1) Ocena zagrożeń wyraża się w uszeregowaniu od najistotniejszego.
- 2) PNGS – Park Narodowy Gór Stołowych.

OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW Z PODANIEM RODZAJU, ROZMIARU I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ

I. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach ochrony ścisłej

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1.	<p>1. Budowa, remonty i utrzymanie szlaków i urządzeń turystycznych:</p> <p>1) naprawa i bieżąca konserwacja infrastruktury turystycznej w tym oznakowań, drogowskazów na węzłach komunikacyjnych; remont lub wymiana tablic edukacyjnych i informacyjnych przy szlakach oraz miejscach odpoczynku; remont lub wymiana drogowskazów na szlakach turystycznych;</p> <p>2) usuwanie napisów (skutki wandalizmu) z infrastruktury turystycznej i skał.</p> <p>2. Przygotowanie szlaków turystycznych i ścieżek edukacyjnych do sezonu turystycznego, poprzez:</p> <p>1) udrożnianie szlaków przez usuwanie drzew tarasujących szlaki i ścieżki edukacyjne;</p> <p>2) usuwanie martwych drzew zagrażających turystom poruszającym się po szlakach i ścieżkach edukacyjnych;</p> <p>3) oznaczenie szlaków narciarskich;</p> <p>4) wykonywanie działań zabezpieczających w rejonie szlaków turystycznych mających na celu ochronę przed naturalnymi masowymi ruchami skał.</p> <p>3. Bieżące naprawy i konserwacje kładki edukacyjnej „Niknąca Łąka”.</p> <p>4. Bieżące naprawy i konserwacje stanowisk „Ścieżki Skalnej Rzeźby”.</p>	<p>Do 10 sztuk – tablice edukacyjne Do 109 km – szlaki piesze Do 53 km – szlaki rowerowe</p> <p>Według potrzeb</p> <p>Według potrzeb</p> <p>Według potrzeb</p> <p>35 km</p> <p>Według potrzeb</p> <p>Według potrzeb</p> <p>Łącznie 14 stanowisk</p>	<p>Szlaki turystyczne i urządzenia zlokalizowane przy szlakach turystycznych na obszarze PNGS²⁾</p> <p>Szlaki turystyczne, narciarskie i ścieżki edukacyjne zlokalizowane na obszarze PNGS</p> <p>Oddział 57b, przebieg po żółtym szlaku turystycznym</p> <p>Oddziały - 15, 16, 2, przebieg po żółtym szlaku turystycznym</p>
2.	Usuwanie odpadów z obszaru PNGS	Według potrzeb	Szlaki turystyczne i miejsca odpoczynku zlokalizowane przy szlakach turystycznych na obszarze PNGS
3.	Oznakowanie granic obszarów objętych ochroną ścisłą	Do 10 km	Obszary PNGS objęte ochroną ścisłą
4.	1. Monitoring w zakresie	Według potrzeb	Obszar PNGS

	<p>występowania następujących inwazyjnych gatunków roślin:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rdestowiec ostrokończysty (<i>Reynoutria japonica</i>); 2) rdestowiec sachaliński (<i>Reynoutria sachalinensis</i>); 3) rdestowiec pośredni (<i>Reynoutria x bohemica</i>); 3) barszcz Sosnowskiego (<i>Heracleum sosnowskyi</i>); 4) barszcz Mantegazziego (<i>Heracleum mantegazzianum</i>); 5) niecierpek gruczołowaty (<i>Impatiens glandulifera</i>). <p>2. W przypadku stwierdzenia występowania inwazyjnych gatunków roślin:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) koszenie; 2) wykopywanie; 3) wywożenie; 4) zniszczenie poza granicami PNGS. 		<p>w miejscach występowania inwazyjnych gatunków roślin</p>
<p>5.</p>	<p>Monitoring siedlisk Natura 2000:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) - kod 7110; 2) Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea nigrae</i>) - 7140; 3) Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>) - kod 9110; 4) Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae Fagenion</i>, <i>Galio odorati-Fagenion</i>) – kod 9130; 5) Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis</i>, <i>Vaccinio uliginosi Pinetum</i>, <i>Pino mugo-Sphagnetum</i>, <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne - kod 91D0; 6) Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>) – kod 9180; 7) Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i>: część – zbiorowiska górskie) - kod 9410; 8) Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami <i>Potentilletalia caulescentis</i> – kod 8210; 9) Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z <i>Androsacion vandellii</i> – kod 8220. 	<p>Według potrzeb</p>	<p>Obszar PNGS w miejscach występowania</p>

II. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach ochrony czynnej

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1.	Regulowanie składu gatunkowego drzewostanów z uwzględnieniem fazy rozwojowej drzewostanu, typu siedliska oraz typu zbiorowiska roślinnego i możliwych wariantów składu gatunkowego: 1) czyszczenia wczesne, czyszczenia późne; 2) cięcia I, II i III klasy wieku; 3) udostępnianie drzewostanów II klasy wieku do zrywki.	Do 22 ha Do 31,9 ha Do 14 ha	Oddziały – 52b, 55c, 57a, 85i, 87n,o, 121j Oddziały – 4b, 6d, 52c, 52d, 82b, 87a Obwody ochronne – Szczeliniec, Bukowina
2.	Prowadzenie zabiegów pielęgnacyjno-hodowlanych w drzewostanach objętych programem przebudowy i renaturalizacji, po uwzględnieniu odnowień naturalnych, polegających na: 1) stosowaniu różnych rodzajów cięć dla potrzeb przebudowy składu gatunkowego drzewostanów (cięcia IV, V i starszej klasy wieku); 2) przygotowaniu powierzchni do odnawiania drzewostanu – sadzenie drzew pod osłoną, w lukach, na gniazdach, w ramach poprawek i uzupełnień oraz przez siew; 3) ochronie odnowień poprzez składanie gałęzi; 4) wykaszaniu roślinności zielnej w odnowieniach; 5) pracach szkółkarskich; 6) zbiorze nasion buka (<i>Fagus sylvatica</i>), lipy drobnolistnej (<i>Tilia cordata</i>), wiązu górskiego (<i>Ulmus glabra</i>), jarzęba pospolitego (<i>Sorbus aucuparia</i>), klonu jaworu (<i>Acer pseudoplatanus</i>), szyszek jodły (<i>Abies alba</i>) oraz nasion drzew i krzewów biocenotycznych (głóg (<i>Crataegus monogyna</i>), tarnina (<i>Prunus spinosa</i>)).	Do 126,64 ha Do 25 ha Według potrzeb Do 15 ha 1,28 ha Do 1000 kg	Oddziały –9h, 28a, 43h, 45g, 58d, 64d, 67g, 68a, 70h, 77b, 78a, 80s, 82d, 108f, 108g, 129a, 142d Obwody ochronne – Szczeliniec, Czerwona Woda, Bukowina Obwody ochronne – Szczeliniec, Czerwona Woda, Bukowina Obwody ochronne – Szczeliniec, Czerwona Woda, Bukowina Obwody ochronne – Szczeliniec, Czerwona Woda, Bukowina Obszar PNGS
3.	Opóźnienie rozpadu monokultur świerkowych (<i>Picea abies</i>) przez cięcia sanitarne - usuwanie powalonych, złamanych oraz zasiedlonych przez owady drzew z pozostawieniem części drzew niezagrożających zdrowotności	Według potrzeb i stopnia zagrożenia przez owady	Obwody ochronne – Szczeliniec, Czerwona Woda, Bukowina

	drzewostanów		
4.	<p>Zachowanie właściwego stanu zdrowotnego drzewostanów, przez:</p> <p>1) korowanie części drzew, pozostawionych w ekosystemach do rozpadu, a zasiedlonych przez owady w drzewostanach zagrożonych masowym występowaniem kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>) i gatunków towarzyszących, m.in. kornika drukarczyka (<i>Ips amitinus</i>), rytownika pospolitego (<i>Pityogenes chalcographus</i>), czterooczaka świerkowca (<i>Polygraphus poligraphus</i>);</p> <p>2) prowadzenie czynności w zakresie ochrony lasu, w szczególności wykonywanie monitoringu zagrożenia drzewostanów przez jesienne poszukiwania larw owadów z rodzaju zasnuja (<i>Cephalcia spp.</i>);</p> <p>3) prowadzenie czynności w zakresie ochrony lasu, w szczególności wykonywanie monitoringu zagrożenia drzewostanów przez wystawianie pułapek feromonowych na brudnicę mniszkę (<i>Lymantria monacha</i>), wskaźnicę modrzewianeczkę (<i>Zeiraphera grisennana</i>) oraz inne gatunki wskazane przez Instytut Badawczy Leśnictwa lub Zakład Ochrony Lasu;</p> <p>4) prowadzenie czynności w zakresie ochrony lasu, w szczególności wykonywanie monitoringu zagrożenia drzewostanów przez wykładanie pułapek klasycznych, feromonowych na kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>) i gatunki towarzyszące, m.in. kornika drukarczyka (<i>Ips amitinus</i>), rytownika pospolitego (<i>Pityogenes chalcographus</i>), czterooczaka świerkowca (<i>Polygraphus poligraphus</i>);</p> <p>5) monitoring i ograniczenie liczebności ryjkowców w uprawach i młodnikach poprzez wykładanie pułapek klasycznych na szeliniaka (<i>Hylobius sp.</i>).</p>	<p>Według potrzeb i stopnia rozwoju owadów</p> <p>do 55 prób</p> <p>Według potrzeb</p> <p>Według potrzeb</p> <p>Według potrzeb</p>	<p>Obwody ochronne – Szczeliniec, Czerwona Woda, Bukowina</p>
5.	<p>Zabezpieczanie drzewostanów przed uszkodzeniami powodowanymi przez zwierzęta roślinożerne, przez:</p> <p>1) odstrzały redukcyjne populacji</p>		<p>Obwody ochronne - Szczeliniec, Czerwona Woda, Bukowina</p>

	<p>zwierząt roślinożernych w celu ograniczenia szkód powstałych przez zgryzanie jodły (<i>Abies alba</i>) i buka (<i>Fagus sylvatica</i>) w odnowieniach sztucznych wprowadzanych jako przebudowa drzewostanów;</p> <p>2) zabezpieczanie młodego pokolenia drzew poprzez gradzenie upraw siatką leśną;</p> <p>3) zabezpieczanie młodego pokolenia drzew - smarowanie drzew środkiem odstraszającym;</p> <p>4) naprawy bieżące, remonty kapitalne oraz czasowy demontaż istniejących ogrodzeń;</p> <p>5) demontaż starych ogrodzeń.</p>	<p>Jeleń (<i>Cervus elaphus</i>) - do 50 sztuk</p> <p>Do 4000 m</p> <p>Do 50 ha</p> <p>Według potrzeb</p> <p>Do 3000 m</p>	
6.	<p>1. Monitoring w zakresie występowania następujących inwazyjnych gatunków roślin:</p> <p>1) rdestowiec ostrokończysty (<i>Reynoutria japonica</i>);</p> <p>2) rdestowiec sachaliński (<i>Reynoutria sachalinensis</i>);</p> <p>3) rdestowiec pośredni (<i>Reynoutria x Bohemia</i>);</p> <p>4) barszcz Sosnowskiego (<i>Heracleum sosnowskyi</i>);</p> <p>5) barszcz Mantegazziego (<i>Heracleum mantegazzianum</i>);</p> <p>6) niecierpek gruczołowaty (<i>Impatiens glandulifera</i>).</p> <p>2. W przypadku stwierdzenia występowania inwazyjnych gatunków roślin:</p> <p>1) koszenie;</p> <p>2) wykopywanie;</p> <p>3) wywożenie;</p> <p>4) zniszczenie poza granicami PNGS.</p>	Według potrzeb	Obszar PNGS w miejscach występowania inwazyjnych gatunków roślin
7.	<p>Monitoring siedlisk Natura 2000:</p> <p>1) Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea nigrae</i>) - 7140;</p> <p>2) Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>) - kod 9110;</p> <p>3) Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>) – kod 9130;</p> <p>4) Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>) i brzożowo-sosnowe bagienne lasy borealne - kod 91D0;</p>	Według potrzeb	Obszar PNGS w miejscach występowania siedlisk Natura 2000

	<p>5) Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródliskowe – kod 91E0;</p> <p>6) Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>) – kod 9180;</p> <p>7) Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i>: część – zbiorowiska górskie) - kod 9410;</p> <p>8) Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami <i>Potentilletalia caulescentis</i> – kod 8210;</p> <p>9) Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z <i>Androsacion vandellii</i> – kod 8220.</p>		
8.	Restytucja i ochrona populacji owadów zapylających: pszczoła miodna (<i>Apis mellifera</i>), murarka ogrodowa (<i>Osmia ruta</i>), trzmiele (<i>Bombus sp.</i>)	Według potrzeb	Obwody ochronne – Szczeliniec, Czerwona Woda, Bukowina
9.	Waloryzacja i zachowanie starych odmian drzew owocowych przez pielęgnowanie starych sadów i przydomowych drzew	Według potrzeb	Oddziały – 18, 21, 22, 24, 26, 83, 99
10.	Pielęgnacja drzew owocowych wprowadzanych jako wzbogacenie bazy żerowej dla zwierząt	Według potrzeb	Obwody ochronne – Szczeliniec, Czerwona Woda, Bukowina
11.	Odstzał redukcyjny jenota (<i>Nyctereutes procyonoides</i>) w celu zapobiegania ekspansji obcego gatunku zwierząt	Do 5 szt. ³⁾	Obszar PNGS
12.	Odstzał redukcyjny osobników z gatunku dzik (<i>Sus scrofa</i>) w celu minimalizacji zagrożenia epizootycznego	Utrzymanie zagęszczenia populacji na poziomie do 0,1 os/km ²	Obszar PNGS

B. W ekosystemach wodnych i siedliskach mokradłowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1.	<p>Konserwacja urządzeń hydrotechnicznych i przeciwpożarowych:</p> <p>1) wykaszanie roślinności na grobli;</p> <p>2) naprawa tablic informacyjnych;</p> <p>3) naprawa urządzeń hydrotechnicznych i przeciwpożarowych.</p>	<p>Do 0,024 ha</p> <p>Według potrzeb</p> <p>Według potrzeb</p>	Oddziały – 19l, r, 78c

2.	<ol style="list-style-type: none">1. Ochrona i odtwarzanie zagrożonych siedlisk hydrogenicznych w PNGS.2. Ograniczenie nadmiernego odpływu wody przez zatykanie rumoszem drzewnym starych rowów melioracyjnych, spowolnienie spływu po zboczach.3. Usuwanie młodego pokolenia świerka (<i>Picea abies</i> (<i>Picea abies</i> (L.) H.Karst), brzozy omszonej (<i>Betula pubescens</i>) i brzozy brodawkowatej (<i>Betula pendula</i>).4. Monitoring siedlisk hydrogenicznych ze szczególnym uwzględnieniem obserwacji wpływu zmian poziomu wód powierzchniowych i podziemnych na ich stan.5. Wykaszenie zapobiegające procesom sukcesyjnym w siedliskach hydrogenicznych.6. Naprawa tablic informacyjnych zlokalizowanych przy siedliskach hydrogenicznych.	Według potrzeb	Torfowiska i zabagnienia na obszarze PNGS
3.	<ol style="list-style-type: none">1. Przeciwdziałanie procesom sukcesyjnym w siedliskach hydrogenicznych przez ręczne koszenie wraz z usuwaniem biomasy.2. Usuwanie naturalnego odnowienia drzew i krzewów.	Do 2 ha	Oddział – 80j, m, n, p

C. Inne

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1.	<p>1. Budowa, remonty i utrzymanie szlaków i urządzeń turystycznych:</p> <p>1) naprawa i bieżąca konserwacja infrastruktury turystycznej, w tym oznakowań, drogowskazów na węzłach komunikacyjnych;</p> <p>2) budowa wiat turystycznych;</p> <p>3) remont lub wymiana tablic edukacyjnych i informacyjnych przy szlakach oraz miejscach odpoczynku;</p> <p>4) remont lub wymiana znaków na szlakach;</p> <p>5) konserwacje i remonty oznakowania oraz wyposażenia szlaków turystycznych;</p> <p>6) remont i wymiana ogrodzeń przy parkingach i miejscach wypoczynku;</p> <p>7) budowa kładek i pomostów na szlakach turystycznych;</p> <p>8) remont szlaku turystycznego żółtego z Pasterki (parking) na Szczeliniec Wielki (przełęcz);</p> <p>9) budowa szlaku na Błędne Skały dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>2. Usuwanie napisów (skutki wandalizmu) z infrastruktury turystycznej i skał.</p> <p>3. Naprawa i bieżąca konserwacja nawierzchni szlaków turystycznych (piaskowiec radkowski).</p> <p>4. Przygotowanie szlaków turystycznych i ścieżek edukacyjnych do sezonu turystycznego (udroźnianie szlaków i ścieżek edukacyjnych przez usuwanie drzew tarasujących szlaki).</p> <p>5. Usuwanie martwych drzew zagrażających turystom poruszającym się po szlakach turystycznych i ścieżkach edukacyjnych.</p> <p>6. Wykonywanie działań zabezpieczających w rejonie szlaków turystycznych mających na celu ochronę przed naturalnymi masowymi ruchami skał.</p>	<p>Według potrzeb</p> <p>2 sztuki Według potrzeb</p> <p>Łącznie do 54 sztuk</p> <p>Do 109 km</p> <p>Według potrzeb</p> <p>Według potrzeb</p> <p>Do 450 m</p> <p>Do 300 m</p> <p>Według potrzeb</p> <p>Do 15 km</p> <p>Według potrzeb</p> <p>Według potrzeb</p>	<p>Szlaki turystyczne i obiekty zlokalizowane przy szlakach turystycznych, miejscach wypoczynku i parkingach na obszarze PNGS</p> <p>Szlaki turystyczne, narciarskie i ścieżki edukacyjne zlokalizowane na obszarze PNGS</p>

	<p>7. Bieżące remonty wyposażenia tras turystycznych na Szczelińcu Wielkim i w Błędnym Skałach:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wymiana balustrad przy schodach na Szczelińcu; 2) wymiana kładek; 3) remont nawierzchni szlaku; 4) remont drobnej infrastruktury turystycznej. <p>8. Budowa parkingu wraz z infrastrukturą.</p> <p>9. Remont szlaku turystycznego i wyposażenie go w infrastrukturę turystyczną.</p> <p>10. Bieżące naprawy nawierzchni szlaków rowerowych na terenie PNGS.</p> <p>11. Odnowienie oznakowania szlaków rowerowych.</p> <p>12. Udostępnienie punktu widokowego w rejonie Fortu Karola wraz z wyznaczeniem szlaku dojściowego</p> <p>13. Bieżące naprawy i konserwacje ścieżki edukacyjnej „Ochrona Ekosystemów w Parku Narodowym Gór Stołowych”.</p> <p>14. Bieżące naprawy i konserwacja stanowisk „Ścieżki Skalnej Rzeźby”.</p> <p>15. Bieżące naprawy i konserwacje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) stanowiska edukacyjnego „Radkowskie Baszty” (ścieżka geologiczna); 2) stanowisk edukacyjnych „Wisząca Skała, Podmorskie Kanały, Białe Ściany” (ścieżka geologiczna); 3) kładki edukacyjnej „Niknąca Łąka”. <p>16. Budowa parkingu na Stroczym Zakręcie.</p>	<p>Według potrzeb</p> <p>100 miejsc parkingowych</p> <p>900 m</p> <p>Do 5 km</p> <p>Do 10 km</p> <p>Do 120 m</p> <p>Łącznie 12 stanowisk</p> <p>Łącznie 14 stanowisk</p> <p>Według potrzeb</p> <p>Do 180 m²</p>	<p>Oddziały - 116, 121, 41</p> <p>Polana YMCA</p> <p>Szlak zielony – Bukowina – Błędne Skały</p> <p>Szlaki rowerowe na obszarze PNGS</p> <p>Oddział – 85 b, h</p> <p>Oddziały - 115, 116, 117, 118, 120, 121</p> <p>Oddziały – 2, 4, 19, 42, 41 – przebieg po żółtym szlaku turystycznym</p> <p>Pododdział 29a</p> <p>Oddziały - 106d, 97f</p> <p>Oddział 57a – przebieg po żółtym szlaku turystycznym</p> <p>Oddział 13 h</p>
<p>2.</p>	<p>Ograniczanie antropopresji na obszarze PNGS poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) przygotowanie, oznakowanie i utrzymanie szlaków narciarstwa biegowego; 2) odsłanianie form skalnych oraz punktów widokowych poprzez podkrzesywanie i przycinanie gałęzi drzew oraz wyznaczenie szlaków dojścia na Skalnych Grzybach, Szczelińcu Wielkim i Błędnym Skałach; 3) monitorowanie obszarów wspinaczkowych. 	<p>Do 35 km</p> <p>Według potrzeb</p> <p>Według potrzeb</p>	<p>Szlaki narciarstwa biegowego na obszarze PNGS</p> <p>Oddziały – 46, 47, 41, 116</p> <p>Obszary wspinaczkowe na terenie PNGS</p>

3.	Usuwanie odpadów z obszaru PNGS	Według potrzeb	Szlaki turystyczne i miejsca odpoczynku zlokalizowane przy szlakach turystycznych na obszarze PNGS
4.	Oznakowanie granic PNGS: 1) ustawienie tablic przy wejściach do PNGS; 2) koszenie trawy przy tablicach.	30 sztuk 218 m ²	Obwody ochronne – Szczeliniec, Bukowina, Czerwona Woda
5.	Utrzymanie dróg we właściwym stanie technicznym (remonty i modernizacje)	Do 50 km	Obszar PNGS
6.	Remont modernizacyjny drogi przeciwpożarowej	Do 2000 m	Obwód Ochronny Bukowina, oddziały – 149d, g, h, i, j, k, n, 150g, h
7.	Remont modernizacyjny drogi przeciwpożarowej na Błędne Skały	Do 4000 m	Obwód Ochronny Bukowina oddziały – 121b, c, 122a, b, h, j, k, l, m, o, 127a, b, c, d, f
8.	Monitorowanie masowych ruchów skał – odczyty szczelinomierzy	4 punkty monitoringu	Obwód Ochronny Szczeliniec – 41i, r, 84b

III. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach ochrony krajobrazowej

A. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1.	<p>1. Przeciwdziałanie procesom sukcesyjnym w ekosystemach łąkowych, w tym ochrona siedlisk Natura 2000 – Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion - płaty bogate florystycznie</i>) kod 6230, Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) kod 6510, Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono-Trisetion</i>) kod 6520 przez:</p> <p>1) koszenie łąk, muraw i pastwisk wraz z usuwaniem biomasy lub ekstensywny wypas zwierząt;</p> <p>2) usuwanie naturalnego odnowienia drzew i krzewów.</p> <p>2. Monitoring siedlisk Natura 2000.</p>	Do 350 ha	<p>1. Oddziały – 1a, b, 5a, b, d, f, 6j, 7x, 8b, c, d, f, g, 9a, 17c, d, i, k, m, n, o, s, y, z, bx, cx, fx, 18i, n, 19d, 20l, m, n, o, p, s, t, w, x, y, ax, bx, dx, hx, kx, lx, 21a, m, p, 26a, 43n, w, 44b, d, g, h, i, l, o, 49d, 51g, 52i, 61g, i, k, 62m, 67j, o, 70a, 72h, i, m, 78h, i, k, l, o, 79i, 80g, 81a, 100bx, cx, 107d, i, j, m, o, r, s, 108c, i, 109f, 112l, 113f, g, p, 121p, s, t, 128w, x, y, ax, 130o, p, r, 131a, b, c, 132i, j, 137d, f, 138b, 139g, j, 141bx, cx, gx, hx, 143d, 146j, r, 151w.</p> <p>2. Działki – 110/3 i 111 gm. Lewin Kłodzki obr. Dańczów, 101 gm. Kudowa Zdrój obr. Jakubowice, 32/2, 32/3, 32/4, 32/5, 34/1 34/2 gm. Kudowa Zdrój obr. Bukowina.</p>
2.	<p>1. Przeciwdziałanie procesom sukcesyjnym w siedliskach hydrogenicznych przez ręczne koszenie wraz z usuwaniem biomasy.</p> <p>2. Usuwanie naturalnego odnowienia drzew i krzewów.</p>	Do 1,5 ha	Oddział 5b
3.	Waloryzacja i zachowanie starych odmian drzew owocowych – pielęgnowanie sadów oraz przydomowych drzew	Według potrzeb	Oddziały – 18, 19, 21, 83, 137, 152
4.	Restytucja i ochrona populacji owadów zapylających: pszczoła miodna (<i>Apis mellifera</i>), murarka ogrodowa (<i>Osmia ruta</i>), trzmiele (<i>Bombus sp.</i>)	Według potrzeb	Oddział – 152

5.	<p>1. Monitoring w zakresie występowania następujących inwazyjnych gatunków roślin:</p> <p>1) rdestowiec ostrokończysty (<i>Reynoutria japonica</i>);</p> <p>2) rdestowiec sachaliński (<i>Reynoutria sachalinensis</i>);</p> <p>3) rdestowiec pośredni (<i>Reynoutria x bohemica</i>);</p> <p>4) barszcz Sosnowskiego (<i>Heracleum sosnowskyi</i>);</p> <p>5) barszcz Mantegazziego (<i>Heracleum mantegazzianum</i>);</p> <p>6) niecierpek gruczołowaty (<i>Impatiens glandulifera</i>).</p> <p>2. W przypadku stwierdzenia występowania inwazyjnych gatunków roślin:</p> <p>1) koszenie;</p> <p>2) wykopywanie;</p> <p>3) wywożenie;</p> <p>4) zniszczenie poza granicami PNGS.</p>	Według potrzeb	Obszar PNGS w miejscach występowania inwazyjnych gatunków roślin
6.	Pielęgnacja drzew owocowych wprowadzanych jako wzbogacenie bazy żerowej dla zwierząt	Według potrzeb	Obwody ochronne – Szczeliniec, Czerwona Woda, Bukowina
7.	Odstrzał redukcyjny jenota (<i>Nyctereutes procyonoides</i>) w celu zapobiegania ekspansji obcego gatunku zwierząt	Do 5 szt. ³⁾	Obszar PNGS
8.	Odstrzał redukcyjny osobników z gatunku dzik (<i>Sus scrofa</i>) w celu minimalizacji zagrożenia epizootycznego	Utrzymanie zagęszczenia populacji na poziomie do 0,1 os/km ²	Obszar PNGS

B. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1.	Remont urządzeń hydrotechnicznych zbiornika przy ul. Słonecznej w Kudowie Zdroju	Do 0,3 ha	Oddział - 151 t, y, w, z, x, ax, bx, cx
2.	Remont urządzeń hydrotechnicznych – remont kładki oraz odkrzaczenie grobli i wałów zbiornika wodnego na Czerwonej Wodzie.	Do 0,67 ha	Oddział – 78 b

C. Inne

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1.	<p>1. Budowa, remonty i utrzymanie szlaków oraz urządzeń turystycznych:</p> <p>1) naprawa i bieżąca konserwacja infrastruktury turystycznej w tym oznakowań, drogowskazów na węzłach komunikacyjnych;</p> <p>2) wymiana tablic edukacyjnych i informacyjnych przy szlakach i miejscach odpoczynku;</p> <p>3) konserwacje i remonty oznakowania oraz wyposażenia szlaków turystycznych;</p> <p>4) konserwacja wyposażenia miejsc odpoczynku oraz koszenie trawy w miejscach odpoczynku;</p> <p>5) budowa kładek i pomostów na szlakach turystycznych;</p> <p>6) usuwanie napisów (skutki wandalizmu) z obiektów infrastruktury turystycznej i skał;</p> <p>7) naprawa i bieżąca konserwacja nawierzchni szlaków turystycznych (piaskowiec radkowski).</p> <p>2. Przygotowanie szlaków turystycznych i ścieżek edukacyjnych do sezonu turystycznego, poprzez:</p> <p>1) usuwanie tarasujących je drzew;</p> <p>2) usuwanie martwych drzew zagrażających turystom poruszającym się po szlakach;</p> <p>3) wykonywanie działań zabezpieczających w rejonie szlaków turystycznych, mających na celu ochronę przed naturalnymi masowymi ruchami skał.</p> <p>3. Odnowienie oznakowania szlaków rowerowych.</p> <p>4. Remont i zagospodarowanie parkingu YMCA.</p> <p>5. Bieżące remonty i naprawy wyposażenia i nawierzchni parkingów (Kształtna Łąka, YMCA, Wodospady Pośny, Batorówek, Droga nad Urwiskiem, pod Szczelińcem).</p>	<p>Według potrzeb</p> <p>Łącznie do 10 sztuk</p> <p>Do 109 km</p> <p>Według potrzeb</p> <p>Według potrzeb</p> <p>Według potrzeb</p> <p>Do 15 km</p> <p>Według potrzeb</p> <p>Do 53 km</p> <p>Według potrzeb</p> <p>Według potrzeb</p>	<p>Szlaki turystyczne i obiekty zlokalizowane przy szlakach turystycznych, polach wypoczynkowych i parkingach, na obszarze PNGS</p> <p>Szlaki turystyczne i ścieżki edukacyjne na obszarze PNGS</p> <p>Szlaki rowerowe na obszarze PNGS Oddział 133g</p> <p>Oddziały – 50f, 133f, g, 35f, 62, 31c, 42g</p>

	6. Koszenie trawy na parkingach i miejscach odpoczynku (Kształtna Łąka, YMCA, Wodospady Pośny, Batorówek, Droga nad Urwiskiem, pod Szczelińcem).	Około 2 ha	Oddziały – 50f, 133f, g, 35f, 62, 31c, 42g
	7. Bieżące konserwacje obiektu Ekocentrum przy Dyrekcji PNGS.	1 budynek	Oddział 151 t
	8. Kompleksowa realizacja ekspozycji edukacyjnej w Ekocentrum PNGS Narodowego Gór Stołowych.	1 ekspozycja	
	9. Zagospodarowanie terenu przy Ekocentrum PNGS na cele edukacyjne.	0,10 ha	
	10. Bieżące naprawy i konserwacje stanowiska edukacyjnego „Łąki Pasterskie” (ścieżka geologiczna).	Według potrzeb	Oddział 44 d
	11. Bieżące naprawy i konserwacje stanowiska edukacyjnego „Czerwona Skała” (ścieżka geologiczna).	Według potrzeb	Oddział 148 c
	12. Bieżące naprawy i konserwacja stanowisk „Ścieżki Skalnej Rzeźby”.	Łącznie 14 stanowisk	Oddziały – 17, 17A, 20A, 157A, 41A – przebieg po żółtym szlaku turystycznym
	13. Remont wyposażenia ścieżki edukacyjnej „Płazy”.	7 stanowisk oraz ławki, mostki i wiata oraz ciągi piesze	Oddział 151 t, y, w, z, x, ax, bx, cx
	14. Wykaszenie roślinności na grobli przy ścieżce edukacyjnej „Płazy”.	0,10 ha	
2.	Ograniczanie niekontrolowanej ingerencji w obszar PNGS, polegającej m.in. na przebywaniu turystów lub odwiedzających PNGS w miejscach niedostępnych przez przygotowanie, oznakowanie i utrzymanie szlaków narciarstwa biegowego	Do 35 km	Szlaki narciarstwa biegowego na obszarze PNGS
3.	Usuwanie odpadów z obszaru PNGS	Według potrzeb	Szlaki turystyczne i miejsca odpoczynku przy szlakach
4.	Utrzymanie dróg we właściwym stanie technicznym (remonty i modernizacje)	Do 25 km	Obszar PNGS
5.	Budowa obiektu administracyjno - gospodarczego przy Dyrekcji PNGS wraz z wykonaniem remontu nawierzchni	1 budynek	Oddział 151 t
6.	Remont i adaptacja budynku w miejscowości Pasterka nr 15	1 budynek wraz z zabudowaniami gospodarczymi	Oddział 20B p
7.	Remont budynku w miejscowości Pasterka nr 14	1 budynek	Oddział 20 d
8.	Rozbiórka obiektów dawnego wyciągu narciarskiego w Ostrej Górze	Do 1,43 ha	Oddział 22 h, 23B j
9.	Budowa oczyszczalni ścieków lub zbiornika bezodpływowego dla	Do 3 sztuk	Oddział 79j, 80f, 121r

	budynków mieszkalnych Bukowina 6, Karłów 13 i Karłów 18		
10.	Budowa wspólnej oczyszczalni ścieków lub zbiornika bezodpływowego dla budynków Karłów 32, 33 i 35	1 sztuka	Oddział 78j, l, m, n
11.	Budowa miejsc parkingowych przy ul. Słonecznej w Kudowie-Zdroju	0,08 ha	Oddział 151 w, y, z, ax
12.	Budowa studni głębinowej wody pitnej dla budynków mieszkalnych PNGS Batorów 43 i 45	1 sztuka	Oddział 70 b, 71 j
13.	Budowa obiektu gospodarczego przed wejściem na trasę turystyczną Błędne Skały	1 obiekt gospodarczy	Oddział 116 f
14.	Wykonanie remontu modernizacyjnego budynku mieszkalnego PNGS wraz z zagospodarowaniem terenu położonego w Karłowie 13 gm. Radków	1 budynek	Oddział 80 f
15.	Wykonanie remontu modernizacyjnego budynku mieszkalnego PNGS położonego w Kudowie-Zdroju ul. Bukowina 6	1 budynek	Oddział 79 j
16.	Budowa stacji meteorologicznej w Karłowie 10	1 stacja bazowa i 4 stacje terenowe	gm. Radków obr. Karłów, działki ew. 98, 100, obszar PNGS

Objaśnienia:

- ¹⁾ Podział na oddziały oznaczone liczbą oraz obwody ochronne podano zgodnie z mapą przeglądową Parku Narodowego Gór Stołowych, w skali 1:15 000 według stanu na 1.01.2010 r. Podział na pododdziały oznaczone literą oraz obszary objęte ochroną częściową przyjęto zgodnie z mapą obszarów ochronnych Parku Narodowego Gór Stołowych, w skali 1:15 000, według stanu na 1.01.2010 r. Mapy znajdują się w siedzibie Parku Narodowego Gór Stołowych w miejscowości Kudowa-Zdrój.
- ²⁾ PNGS – Park Narodowy Gór Stołowych.
- ³⁾ Łączna ilość odstrzałów redukcyjnych jenota dla wszystkich zadań ochronnych prowadzonych na obszarze PNGS.

OPIS SPOSOBÓW CZYNNEJ OCHRONY GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT

I. Sposoby czynnej ochrony gatunków roślin i zwierząt na obszarach ochrony ścisłej

A. Czynna ochrona gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1.	Skalnica zwodnicza (<i>Saxifraga sponhemica</i>)	Ocena stanu populacji w rejonie Rogowej Kopy, na powierzchni 0,5 ha (jedyne stanowisko w kraju)	Monitoring liczebności i struktury populacji
2.	Sosna drzewokosa (<i>Pinus x rhaetica</i>)	1. Ocena stanu populacji. 2. Działania zmierzające do zachowania zasobów genowych populacji z Gór Stołowych.	1. Monitoring populacji. 2. Zbiór zrazów do szczepień z około 20 osobników. 3. Zbiór igieł do badań genetycznych (po 4 sztuki z osobnika).
3.	Turzyca skąpokwiatowa (<i>Carex pauciflora</i>)	Ocena stanu populacji	Monitoring miejsc występowania, liczebności populacji

B. Czynna ochrona gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunków	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1.	1. Sokół wędrowny (<i>Falco peregrinus</i>). 2. Puchacz (<i>Bubo bubo</i>). 3. Sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>). 4. Włochatka (<i>Aegolius funereus</i>). 5. Bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>). 6. Żuraw (<i>Grus grus</i>). 7. Jastrząb (<i>Accipiter gentilis</i>). 8. Trzmielojad (<i>Pernis apivorus</i>).	Rozpoznanie w terenie, celem objęcia ochroną miejsc ich występowania i rozrodu	1. Monitoring miejsc występowania, liczebności i parametrów rozrodczych poszczególnych gatunków – stałe obserwacje i zastosowanie specjalistycznego sprzętu elektronicznego. 2. Ograniczanie dostępu do miejsc rozrodu lub ich bezpośredniego sąsiedztwa. 3. Dozór miejsc lęgowych w celu ograniczenia płoszenia zwierząt. 4. Obrączkowanie.
2.	Gatunki owadożernych ssaków i gryzoni	Prowadzenie rozpoznania w zakresie występowania drobnych ssaków owadożernych i gryzoni w celu aktualizacji listy gatunków zwierząt występujących w PNGS ¹⁾	1. Inwentaryzacja składu gatunkowego – prowadzenie odłowów w stożki i pułapki żywołowne. 2. Wykonanie dokumentacji fotograficznej. 3. W przypadku karczowników – przeprowadzenie badań radiotelemetrycznych polegających na m. in. ustaleniu wielkości zajmowanych terytoriów, preferencji środowiskowych, trybu życia i aktywności

			dobowej, stopnia nakładania się nisz siedliskowych w przypadku wykazania obu gatunków karczownika (<i>Arvicola scherman</i> i <i>Arvicola amphibius</i>).
3.	Popielicowate (<i>Gliridae</i>)	Rozpoznanie w terenie, celem objęcia ochroną miejsc ich występowania i rozrodu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitoring miejsc występowania. 2. Inwentaryzacja poprzez prowadzenie odłowów. 3. W przypadku popielicy (<i>Glis glis</i>) – przeprowadzenie badań radiotelemetrycznych polegających na m. in. ustaleniu wielkości zajmowanych terytoriów, preferencji środowiskowych, trybu życia i aktywności dobowej.
4.	Nietoperze (<i>Chiroptera</i>)	Rozpoznanie w terenie celem objęcia ochroną miejsc ich występowania – zarówno schronień zimowych jak i letnich (w tym miejsc rozrodu)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitoring miejsc występowania i liczebności poszczególnych gatunków. 2. Ograniczanie dostępu do miejsc rozrodu lub ich bezpośredniego sąsiedztwa.
5.	Drapieżne (<i>Carnivora</i>)	Prowadzenie rozpoznania w zakresie występowania ssaków drapieżnych w celu aktualizacji listy gatunków zwierząt występujących w PNGS	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inwentaryzacja występowania ssaków drapieżnych przy użyciu różnych metod badawczych: <ol style="list-style-type: none"> 1) tropienia; 2) identyfikacji śladów bytowania; 3) zastosowania powierzchni tropiących; 4) odczytu zdjęć i filmów z fotorułek umieszczonych na terenie PNGS. 2. Monitoring aktywności i zasięgu występowania wybranych gatunków przez zastosowanie specjalistycznego sprzętu elektronicznego lub analiz molekularnych.

II. Sposoby czynnej ochrony gatunków roślin i zwierząt na obszarach ochrony czynnej

A. Czynna ochrona gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunków	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1.	Sosna drzewokosa (<i>Pinus x rhaetica</i>)	1. Zachowanie zasobów genowych populacji z Gór Stołowych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hodowla sadzonek. 2. Zbiór igieł do badań genetycznych (po 4 sztuki z

		2. Inwentaryzacja sosny drzewokosej (<i>Pinus x rhaetica</i>).	osobnika). 3. Bieżące utrzymanie plantacji drzew zachowawczych sosny drzewokosej (<i>Pinus x rhaetica</i>) przez: 1) pielęgnację powierzchni plantacji; 2) bieżące naprawy ogrodzenia plantacji.
2.	1. Zanokcica północna (<i>Asplenium septentrionalne</i>). 2. Dzwonek szerokolistny (<i>Campanula latifolia</i>). 3. Rojownik pospolity (<i>Jovibarba sobolifera</i>). 4. Bagno zwyczajne (<i>Ledum palustre</i>). 5. Jastrzębiec alpejski (<i>Hieracium sudetotubulosum</i>). 6. Mietlica skalna (<i>Agrostis rupestris</i>).	Ocena stanu populacji	1. Monitoring miejsc występowania i liczebności stanowisk. 2. Dozór miejsc występowania w celu zabezpieczenia istniejących populacji.

B. Czynna ochrona gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunków	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1.	1. Puchacz (<i>Bubo Bubo</i>). 2. Sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>). 3. Włochatka (<i>Aegolius funereus</i>). 4. Bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>). 5. Sokół wędrowny (<i>Falco peregrinus</i>). 6. Żuraw (<i>Grus grus</i>). 7. Jastrząb (<i>Accipiter gentilis</i>). 8. Trzmielojad (<i>Pernis apivorus</i>).	Rozpoznanie w terenie, celem objęcia ochroną miejsc ich występowania i rozrodu	1. Monitoring miejsc występowania, liczebności i parametrów rozrodczych poszczególnych gatunków - stałe obserwacje i zastosowanie specjalistycznego sprzętu elektronicznego. 2. Wyznaczanie stref ochronnych wokół stanowisk gatunków lęgowych, ich okresowa kontrola. 3. Ograniczanie dostępu do miejsc rozrodu lub ich bezpośredniego sąsiedztwa. 4. Dozór miejsc lęgowych w celu ograniczenia płoszenia zwierząt. 5. Obrączkowanie. 6. Czyszczenie budek lęgowych i demontaż starych. 7. Czyszczenie gniazd bociana czarnego.
2.	Gatunki owadożernych ssaków i gryzoni	Prowadzenie rozpoznania w zakresie występowania drobnych ssaków owadożernych i gryzoni w celu aktualizacji listy gatunków zwierząt występujących w PNGS	1. Inwentaryzacja składu gatunkowego poprzez prowadzenie odłowów w stożki i pułapki żywołowne. 2. Wykonanie dokumentacji fotograficznej. 3. W przypadku karczowników – przeprowadzenie badań

			radiotelemetrycznych polegających na m. in. ustaleniu wielkości zajmowanych terytoriów, preferencji środowiskowych, trybu życia i aktywności dobowej, stopnia nakładania się nisz siedliskowych w przypadku wykazania obu gatunków karczownika (<i>Arvicola scherman</i> i <i>Arvicola amphibius</i>).
3.	Popielicowate (<i>Gliridae</i>)	Rozpoznanie w terenie celem objęcia ochroną miejsc ich występowania i rozrodu	<ol style="list-style-type: none">1. Monitoring miejsc występowania.2. Wieszanie budek, ich kontrole i czyszczenie budek, demontaż starych budek.3. Inwentaryzacja przez prowadzenie odłowów.4. W przypadku popielicy (<i>Glis glis</i>) – przeprowadzenie badań radiotelemetrycznych polegających na m. in. ustaleniu wielkości zajmowanych terytoriów, preferencji środowiskowych, trybu życia i aktywności dobowej.
4.	Nietoperze (<i>Chiroptera</i>)	Rozpoznanie w terenie celem objęcia ochroną miejsc ich występowania, zarówno schronień zimowych jak i letnich (w tym miejsc rozrodu)	<ol style="list-style-type: none">1. Monitoring miejsc występowania i liczebności poszczególnych gatunków.2. Ograniczanie dostępu do miejsc rozrodu lub ich bezpośredniego sąsiedztwa.3. Instalowanie sztucznych schronień, ich kontrole i czyszczenie, demontaż starych schronień.
5.	Drapieżne (<i>Carnivora</i>)	Prowadzenie rozpoznania w zakresie występowania ssaków drapieżnych w celu aktualizacji listy gatunków zwierząt występujących w PNGS	<ol style="list-style-type: none">1. Inwentaryzacja występowania ssaków drapieżnych przy użyciu różnych metod badawczych:<ol style="list-style-type: none">1) tropienia;2) identyfikacji śladów bytowania;3) zastosowania powierzchni tropiących;4) odczytu zdjęć i filmów z fotonułek umieszczonych na terenie PNGS.2. Monitoring aktywności i zasięgu występowania wybranych gatunków przez zastosowanie specjalistycznego sprzętu elektronicznego lub analiz

			molekularnych.
6.	1. Sowy (<i>Strigiformes</i>). 2. Popielicowate (<i>Gliridae</i>). 3. Dzięcioły (<i>Picidae</i>). 4. Nietoperze (<i>Chiroptera</i>).	Ochrona biotopów oraz miejsc stałego występowania i rozrodu zwierząt wykorzystujących dziuple	Pozostawianie w drzewostanach i zadrzewieniach drzew z dziuplami oraz drzew obumierających i martwych

III. Sposoby czynnej ochrony gatunków roślin i zwierząt na obszarach ochrony krajobrazowej

A. Czynna ochrona gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunków	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1.	Goryczuszka czeska (<i>Gentianella bohemica</i>)	1. Ocena stanu populacji. 2. Wzmacnianie trwałości populacji naturalnych oraz ochrona <i>ex situ</i> . 3. Działania zmierzające do powiększenia liczebności. 4. Utrzymanie stanowisk występowania gatunku we właściwym stanie ochrony.	1. Monitoring liczebności i struktury populacji. 2. W okresie dojrzewania nasion ręczne wżruszanie gleby w pobliżu osobników gatunku, w celu zwiększenia możliwości ich rozprzestrzeniania. 3. Zbiór nasion do zasilenia populacji macierzystej. 4. Koszenie lub wypas stanowisk występowania gatunku.
2.	Mieczyk dachówkowaty (<i>Gladiolus imbricatus</i>)	1. Ocena stanu populacji. 2. Utrzymanie stanowisk występowania gatunku we właściwym stanie ochrony.	1. Monitoring liczebności i struktury populacji. 2. Koszenie lub wypas stanowisk występowania gatunku.
3.	Storczyca kulista (<i>Traunsteinera globosa</i>)	1. Ocena stanu populacji. 2. Wzmacnianie trwałości populacji naturalnych oraz ochrona <i>ex situ</i> . 3. Utrzymanie stanowisk występowania gatunku we właściwym stanie ochrony.	1. Zbiór nasion. 2. Hodowla sadzonek do zasilenia populacji macierzystych. 3. Monitoring liczebności i struktury populacji. 4. Koszenie lub wypas stanowisk występowania gatunku.
4.	1. Lilia bulwkowata (<i>Lilium bulbiferum</i>). 2. Kukułka bzowa (<i>Dactylorhiza sambucina</i>). 3. Storczyk męski (<i>Orchis mascula</i>). 4. Nasięźrzał pospolity (<i>Ophioglossum vulgatum</i>). 5. Turzyca Davalla (<i>Carex davalliana</i>). 6. Gnidosz rozesłany (<i>Pedicularis sylvatica</i>).	1. Ocena stanu populacji. 2. Utrzymanie stanowisk występowania gatunku we właściwym stanie ochrony.	1. Monitoring miejsc występowania i liczebności stanowisk. 2. Wzmocniony dozór terenu w celu zabezpieczenia istniejących populacji. 3. Koszenie lub wypas stanowisk występowania gatunku.

B. Czynna ochrona gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunków	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1.	Zwierzęta owadożerne i gryzonie	Prowadzenie rozpoznania w zakresie występowania drobnych ssaków owadożernych i gryzoni w celu aktualizacji listy gatunków zwierząt występujących w PNGS	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inwentaryzacja składu gatunkowego poprzez prowadzenie odłowów w stożki i pułapki żywołowne. 2. Wykonanie dokumentacji fotograficznej. 3. W przypadku karczowników – przeprowadzenie badań radiotelemetrycznych polegających na m. in. ustaleniu wielkości zajmowanych terytoriów, preferencji środowiskowych, trybu życia i aktywności dobowej, stopnia nakładania się nisz siedliskowych w przypadku wykazania obu gatunków karczownika (<i>Arvicola scherman</i> i <i>Arvicola amphibius</i>).
2.	Drapieżne (<i>Carnivora</i>)	Prowadzenie rozpoznania w zakresie występowania ssaków drapieżnych w celu aktualizacji listy gatunków zwierząt występujących w PNGS	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inwentaryzacja występowania ssaków drapieżnych przy użyciu różnych metod badawczych: <ol style="list-style-type: none"> 1) tropienia; 2) identyfikacji śladów bytowania; 3) zastosowanie powierzchni tropiących; 4) odczyt zdjęć i filmów z fotopułapek umieszczonych na terenie PNGS. 2. Monitoring aktywności i zasięgu występowania wybranych gatunków przez zastosowanie specjalistycznego sprzętu elektronicznego lub analiz molekularnych.
3.	Derkacz (<i>Crex crex</i>)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpoznanie w terenie, celem objęcia ochroną miejsc ich występowania i rozrodu. 2. Przeciwdziałanie procesom sukcesyjnym w ekosystemach trawiastych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitoring miejsc występowania i liczebności gatunku. 2. Ograniczanie dostępu do miejsc rozrodu lub ich bezpośredniego sąsiedztwa. 3. Wykaszanie trawiastych terenów nieleśnych, usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej.
4.	1. Myszołów (<i>Buteo buteo</i>).	Przeciwdziałanie procesom	Koszenie łąk, muraw i pastwisk

	2. Trzmieljad (<i>Pernis apivorus</i>). 3. Jastrząb (<i>Accipiter gentilis</i>). 4. Pustułka (<i>Falco tinnunculus</i>).	sukcesyjnym w ekosystemach trawiastych stanowiących rzeczywiste lub potencjalne areale łowieckie ptaków szponiastych	z usuwaniem biomasy lub ekstensywny wypas zwierząt, usuwanie naturalnego odnowienia drzew i krzewów
5.	Gatunki bezkręgowców chronionych (<i>Lepidoptera</i>)	Przeciwdziałanie procesom sukcesyjnym w ekosystemach trawiastych stanowiących rzeczywiste lub potencjalne siedliska rzadkich gatunków zwierząt	Koszenia zapobiegające zarastaniu stanowisk bytowania motyli, w szczególności modraszków (<i>Phengaris teleius</i>) oraz (<i>Phengaris nausithous</i>)

Objaśnienie:

¹⁾ PNGS – Park Narodowy Gór Stołowych.

**WSKAZANIE OBSZARÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ ORAZ
KRAJOBRAZOWĄ**

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem w ha
1.	Ochrona ścisła	Oddziały - li, j, m, 2a-h, j, l, m, 7l-o, r, 14i, 15a, d, f, 16a-c, f-i, k, l, 17a, b, j, l, p, t, 18g, 19b, 20fx, gx, ix, 23a-c, m-o, z, ax, cx, 25f-j, 26g-i, 27a-d, 28d, 33b-f, h, 34a-h, j, 35a-d, g-w, 37a-k, 38d, f, 42h, i, 44j, n, p, r-t, 45d, 46c, 47d, f, 57b, c, 76a-n, 83a-d, g, bx, 88c, g-k, m-o, 103a-c, g, h, 111a, b, 112a, 132d-h, k, m, n, 133j, 134d, g, i-n, 135a-l, 136b, 137a-c, g, 138d, g, 139a, b, f, k, l, 140a-c	771,00
2.	Ochrona czynna	Oddziały - 1c-h,k,l, 2i,k, 3a-h, 4a-p, 5c, 6a-i,k,l 7a-k,p,s-w,y 8a,h-l,n, 9b-i, 10a-i, 11a-j, 12a-o, 13a-p, 14b-h, 15b,c, 16j,m, 17f,g,h,r,w,x,ax,dx,gx, hx 18a-f,h,j,k-m, 19a,c,f-r, 20a-c,f,j,k,r,cx,jx 21b-l,n,o, 22a-g,i-k, 23d-i,l,p-t,x,y 24a-c, 25b-d,k,l, 26b-f, 28a-c,f, 29a-j, 30a-f,h,i-m,o 31a,b,d-h, 32a-f,h-l, 34i, 36a-f, 37l-n, 38a-c,g, 39a-i, 40a-d,g-i, 41a-l,n-w, 42a,c,f,g,j,k, 43a-m,o-t,y,z 44a,c,f,k,m 45a-c,f,g, 46a,b, d-h, 47a-c,g-m, 48a-h, 49a-c,f-h, 50a,b,d,g-j, 51b-f,h, 52b-h, 53a-h, 54a-g, 55a-f, 56a-f, 57a,d-g, 58a-f, 59a-f, 60a-g, 61a-f, 62a-k, 63a-m, 64a-g, 65a-l, 66a-n, 67a-i,k-n,p, 68a-g, 69a-j, 70c-k, 71a-c, 72a-g,j-l,n-x, 73a-g, 74a-j, 75a-l, 77a-j, 78a,c-h,p-fx, 79a-h, 80a,c,d,h, i,k,m-s, 81b-k,m,n,p, 82a-h, 83h,j,l-o,r-w,x,y,ax,cx,fx,gx, 84a,b,d-k, 85a-l, 86a,c-j, 87a-p,s,w-bx, 88a,b,d,l, 89a-r, 90a-h, 91a-k, 92a-h, 93a-f, 94a-c, 95a-n, 96a-o, 97a-p, 98a-d, 99a-n, 100a-ax, 101a-d, 102a-g, 103d,f, 104a-f, 105a-l, 106a-k, 107a-c,f-h,k,l,n, 108a,b,d-h, 109a-d,g, 110a-h,j-t, 111c-h, 112b-k, 113a-d,i-o,r-t, 114a-d, 115a-d, 116a,c-i,k-o, 117a,c,d,g-dx,gx-ix, 118a-r, 119a-t, 120a-h, 121a-d,g-o, 122a-p, 123a-d, 124a-k, 125a-i, 126a-n, 127a-l, 128a-t, 129a-j, 130a-n,s, 132a,c,l, 133a-f,h,i, 134a,c,f, 136a,c, 137h-j, 138a,c,f, 139c,d,h,i,m, 140d-p, 141ab-ax,dx, 142a-d, 143a,b,c,f,g, 144a-g, 145a-r, 146a-i,k-p,s-z, 147a-g, 148a,b,d-j, 149a-n, 150a-h, 151a-l, 152a-l,n-p, 153a-j	4944,77
3.	Ochrona krajobrazowa	1. Oddziały - 1a,b,n, 5a,b,d,f, 5Aa-c, 6j, 7x,z, 8b-g,m, 8Aa,b, 9a, 9Aa,b, 14a, 15g, 16d, 17c,d,i,k,m-o,s,y,z,bx,cx,fx, 17Aa-g, 18i,n, 19d, 20d,l,m-p,s-bx,dx,hx,kx,lx, 20Aa-zx,ay-zy, 20Ba-zx,ay-ky, 20Ca-px, 20Da-h, 21a,m,p, 21Aa-c, 22h, 22Aa-r, 23j,k,w,bx,dx, 23Aa-m, 23Ba-s, 25a, 26a, 30g,n, 31c, 32g, 33a,g, 34k,l, 35f, 40f, 41m,x-z, 41Aa, 42b,d, 43n,w,x,ax, 43Aa, 44b,d,g-i,l,o, 44Aa-h, 49d, 50c,f, 51a,g,i, 52a,i, 61g-k, 62l,m, 67j,o, 68h, 70a,b, 72h,i,m, 78b,h-o, 78Aa, 79i,j, 80b,f,g,j,l, 81a,l,o,r, 83f,i,k,p,z,dx,hx, 83Aa-g, 84c, 85l,m, 86b, 87r, 88f, 89Aa, 99o, 100bx,cx, 103i, 106l, 107d,i,j,m,o-s, 108c,i, 109f, 110i, 112l, 112Aa,b, 113f-h,p, 113Aa-hx, 116b,j, 117b,f,fx, 121f,p-w,x, 128w-z,ax, 130o-r, 131a-c, 131Aa-m, 132b,i,j, 133g, 134b,h, 135Aa-n, 136d, 137d,f,k, 138b,h, 139g,j, 139Aa, 141bx-hx, 143d, 146j,r, 148c, 151m-dx, 152m, 154Aa-d, 155Aa, 156Aa, 157Aa-d, 158Aa, 159Aa-g, 160Aa,b, 161Aa-c,	635,95

	162Aa,b, 2. Działki o numerach - 110/3, 110/2, 111, 158/3 gm. Lewin Kłodzki, obr. Dańczów, 100 i 101 gm. Kudowa Zdrój, obr. Jakubowice, 32/2, 32/3, 32/4, 32/5, 34/1, 34/2, gm. Kudowa Zdrój, obr. Bukowina, 98, 100, 102 gm. Radków, obr. Karłów	
Razem		6351,72

Objaśnienie:

- ¹⁾ Podział na oddziały oznaczone liczbą oraz obwody ochronne podano zgodnie z mapą przeglądową Parku Narodowego Gór Stołowych, w skali 1:15.000, według stanu na 1.01.2010 r. Podział na pododdziały oznaczone literą oraz obszary objęte ochroną częściową przyjęto zgodnie z mapą obszarów ochronnych Parku Narodowego Gór Stołowych, w skali 1:15.000, według stanu na 1.01.2010 r. Mapy znajdują się w siedzibie Parku Narodowego Gór Stołowych w miejscowości Kudowa-Zdrój.

USTALENIE MIEJSC UDOSTĘPNIANYCH W CELACH NAUKOWYCH, EDUKACYJNYCH, TURYSTYCZNYCH I SPORTOWYCH ORAZ MAKSYMALNEJ LICZBY OSÓB MOGĄCYCH JEDNOCZEŚNIE PRZEBYWAĆ W TYCH MIEJSCACH

I. Miejsca udostępniane w celach naukowych

Miejsce udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
Obszar PNGS ²⁾	50

II. Miejsca udostępniane w celach edukacyjnych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1.	Ośrodek edukacyjny w siedzibie dyrekcji PNGS, oddział 151t	40 osób
2.	Ekocentrum, oddział 151t	50 osób
3.	Motylarnia, 151 t	8 osób
4.	Stanowiska edukacyjne „Geoatrakcje Gór Stołowych”, oddziały - 29a, 106d, 97f, 44 d, 148 c	20 osób/stanowisko
5.	Stanowiska edukacyjne na ścieżce edukacyjnej „Płazy”, oddziały 151 t, y, w, z, x, ax, bx, cx	5 osób/stanowisko
6.	Miejsce kultu religijnego Krucza Kopa, oddział 145	100 osób
7.	Centrum Szkoleniowo Edukacyjne PNGS w Karłowie – dz. ew. 98, 100, 102 gm. Radków, obr. Karłów	150 osób

III. Miejsca udostępniane w celach turystycznych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Maksymalna ilość osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1.	Błędne Skały, oddział 116	500 osób
2.	Szczeliniec Wielki, oddziały – 41, 41A	500 osób
3.	Miejsca postoju pojazdów na terenie PNGS: 1) Parking w oddziale 148c, Obwód Ochronny Bukowina (Czerwona Skała); 2) Parking w oddziale 133g, Obwód Ochronny Bukowina (polana YMCA); 3) Parking w oddziale 116j, Obwód Ochronny Bukowina (Parking przy Błędnych Skałach); 4) Parking w oddziale 121f, Obwód Ochronny Bukowina (teren byłej jednostki wojskowej); 5) Parking w oddziale 106l, f 79b, Obwód Ochronny Czerwona Woda (Parking Lisia Przełęcz I i II); 6) Parking w oddziale 42g, Obwód Ochronny Szczeliniec – (Parking pod Szczelińcem); 7) Parking w oddziale 50f, Obwód Ochronny Szczeliniec (Kształna Łąka); 8) Parking w oddziale 31c, Obwód Ochronny Szczeliniec (Parking Droga nad Urwiskiem); 9) Parking w oddziale 35f, Obwód Ochronny Szczeliniec (Wodospady Pośny); 10) Parking w oddziale 62l,m, Obwód Ochronny	1600 osób

	Czerwona Woda (Hutniczy Most); 11) Parking w oddziale 13 h, Obwód Ochronny Szczeliniec (Stroczy Zakręt).	
4.	Szlaki turystyczne - oddz. 2, 3, 4, 6, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 20A, 20B, 20D, 21, 22A, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 35, 36, 37, 38, 41, 43, 44, 44A, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 78, 79, 81, 83, 84, 87, 89, 90, 91, 92, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 101, 103, 105, 106, 109, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 120, 121, 122, 123, 124, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 135, 136, 137, 138, 140, 141, 145, 146, 151, 152, 153, 154, 155, 157, 158, 159, 161	50 osób prowadzących psy na uwięzi i w kagańcu

IV. Miejsca udostępniane w celach sportowych

Miejsca udostępniane ¹⁾	Maksymalna ilość osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
Oddz. 2, 3, 4, 6, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 20A, 20B, 20D, 21, 22A, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 35, 36, 37, 38, 41, 43, 44, 44A, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 78, 79, 81, 83, 84, 87, 89, 90, 91, 92, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 101, 103, 105, 106, 109, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 120, 121, 122, 123, 124, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 135, 136, 137, 138, 140, 141, 145, 146, 151, 152, 153, 154, 155, 157, 158, 159, 161	500 osób

Objaśnienia:

- ¹⁾ Podział na oddziały oznaczone liczbą oraz obwody ochronne podano zgodnie z mapą przeglądową Parku Narodowego Gór Stołowych, w skali 1:15 000, według stanu na 1.01.2010 r. Podział na pododdziały oznaczone literą oraz obszary objęte ochroną częściową przyjęto zgodnie z mapą obszarów ochronnych Parku Narodowego Gór Stołowych, w skali 1:15 000, według stanu na 1.01.2010 r. Mapy znajdują się w siedzibie Parku Narodowego Gór Stołowych w miejscowości Kudowa-Zdrój.
- ²⁾ PNGS – Park Narodowy Gór Stołowych.